

Asia: VN/23227/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyysien toteamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Valtuutettua toimielintä koskevat huomiot.

Lakiesityksen perustelujen mukaan Rakentamislain mukaisen todistuksen myöntäminen on luonteeltaan julkisen vallan käyttöä, jolloin toimielimen henkilöstö ja asiantuntijat käyttävät julkista valtaa suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Lakiesityksessä olisi syytä tarkentaa tarkoitetaanko asiantuntijoilla tässä ainoastaan valtuutetun toimielimen henkilökuntaa vai koskeeko virkavastuu myös rakennusalan asiantuntijoista koostuvia pätevyyslautakuntien jäseniä.

Todistuksen myöntämistä, todistusta ja todistuksen saajaa koskevat huomiot.

Lakiesityksestä puuttuu mahdollisuus peruuttaa pätevyys, jos henkilö todettaisiin julkisen vallan, kuten oikeuslaitos, toimesta epäpäteväksi tai muutoin toimisi todennetusti epäammattimaisesti. Vapaaehtoisia pätevyyskiä on esimerkiksi peruutettu määräajaksi, jos pätevyys haltija on saanut tuomion ammattiin liittyvästä lainvastaisesta toiminnasta. Esityksessä pätevyys voisi peruuttaa vain vääriä lähtötietoja antaneelta.

Ympäristöministeriötä koskevat huomiot.

-

Rekisteriä tai rekisterinpitoa koskevat huomiot.

-

Ulkomaisten tutkintojen vastaavuutta koskevat huomiot.

Lakiesityksen perustelujen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että ympäristöministeriön valtuuttama toimielin huolehtisi jatkossa ulkomaisten tutkintojen vastaavuudesta annettavista

todistuksista rakentamisen sektorin osalta. Perustelujen mukaan tällöin ulkomaisten tutkintojen sisällön arviointi siirtyisi rakentamisen ammattilaisille, jotka käsittelevät kotimaisten tutkintojen pätevyyksien sisältöjä.

Lakiesityksen perusteluissa sekoitetaan kaksi asiaa: tutkinnon tason rinnastaminen suhteessa kotimaisiin tutkintoihin ja tutkintoon sisältyneiden opintosuoritusten vastaavuuden arviointi suhteessa kunkin pätevyyden vaatimukseen. Ulkomaisen tutkinnon tason rinnastamisesta suomalaisiin tutkintoihin on tähän asti vastannut opetushallitus. Hakijoiden opintosuoritusten vastaavuusarviointi taas on tehty ja on jatkossakin tarkoituksenmukaisinta tehdä pätevyyslautakunnissa.

Opetushallitus edustaa parasta asiantuntijuutta arvioimaan ulkomaisten tutkintojen vastaavuutta. Sen vuosittain myöntämistä noin 1400 ulkomaisten tutkintojen vastaavuustodistuksesta ainoastaan satakunta kohdistuu rakentamisalalle. Tutkinnon rinnastettavuuden arvioinnin siirto ympäristöministeriön valtuuttamalle toimijalle johtaisi rinnakkaisen järjestelmän rakentamiseen ja todennäköisesti pidentäisi käsittelyaikoja.

Opetushallitus toimii lisäksi ammattipätevyysdirektiivin kansallisena tukikeskuksena ja on siten velvollinen antamaan tietoa toimivaltaisille viranomaisille ja muiden maiden tukikeskuksille. Todennäköisesti vähänkään epäselvissä tapauksissa ympäristöministeriön valtuuttama toimija joutuisi pyytämään lausuntoa opetushallitukselta, joka johtaisi kaksinkertaisten resurssien käyttöön.

Siirtymäaikaa koskevat huomiot.

Lakiesityksen perusteluissa arvioidaan todistusmenettelyn piiriin kuuluvia suunnittelijoita ja työnjohtajia olevan arviolta 15 000 – 20 000, joista suuri osa on RILin jäseniä. Suunnittelijat ja työnjohtajat tarvitsevat ammatissa toimiakseen useita eri pätevyystodistuksia: tyypillisesti omaa suunnittelu- tai työnjohtoalaa koskien niin uudisrakentamisesta kuin korjausrakentamisestakin.

Vaikka Ympäristöministeriö hyväksyisi lakiesityksen mukaisesti ennen lain voimaan tuloa todetut vapaaehtoiset pätevyudet, jää uusien todettavien pätevyyksien määrä niin suureksi, että sitä ei ole nykyisillä resursseilla mahdollista hoitaa esitettyyn lain voimaantuloon mennessä (1.1.2024). Oma aikansa tulee varata myös ympäristöministeriössä tämän lain mukaisten tehtäviensä järjestämiseen, mahdollisten toimielimien asiaa koskevien hakemusten käsittelyyn ja yleiseen muutoksesta tiedottamiseen.

Siirtyminen lain vaatimaan pätevydentoteamiseen ei saa muodostua edes esteeksi ammatinharjoittamiselle.

On myös hyvä huomioida, että nykyinen Maankäyttö- ja rakennuslain 41/2014 sisältää siirtymäsäädöksen pätevyyksille. Se tarkoittaa mahdollisuutta pätevyyden myöntämisen aikaisemmin ammatissa toimineille esimerkiksi vanhan AA-pätevyyden haltijoille, vaikka vuoden 2014 MRL:n opintovaatimukset eivät enää täytyisi. Tämän siirtymäsäädöksen perusteella myönnettyjä pätevyksiä on vielä runsaasti. On syytä huolehtia etteivät eri asiaa tarkoittavat siirtymäsäädökset aiheuta sekaannuksia rakennusalan pätevyyksien toteamisessa.

Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta.

RIL ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakentamislain mukaisten rakentamisen luonnollisten henkilöiden pätevyyksien toteamisesta.

RIL ry edustaa Kiinteistö- ja rakennusalan akateemisia ammattilaisia. Jäsenemme toimivat alan suunnittelu- ja johtotehtävissä. RILin jäsenmäärä on noin 6500 jäsentä.

Tähtikunnas Janne
Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry